

over Vest-Sjælland, særlig Ringbøbing, Vejle og Ribe Amter og de fleste findes i Hede-kommunerne. For blot at nævne et Par Eksempler, er der saaledes i Brande Sogn 6, i Sønder Omme Sogn 5, i Vorbasse-Heinsvig Kommune 5, i Grindsted-Grene Kommune 4, i Sønder Felding-Åsling Kom-mune 5 og i Børgod-Nørre-Bium Kommune 7. I disse faa Kommuner er der altsaa 32 saadanne Skoler. Allerede i Hovedskolerne er Forholdet paa disse Steder ikke altid saa heldigt, som det var ønskeligt. Hvor der er flere Børn, end den enkelte Lærer kan magte, tager man her som oftest ueksaminerede Lærere eller Lærerinder til den yngste Klasse i Winterhalvåret, fordi det er det billigste, ganske unge Menneſter, af hvilke mange selv helt nylig ere komne fra Skolen; maaske ere de prøvede lidt af Provsten, men sjældent have de havt den Tort at blive vist tilbage, hvor lavt et Niveau af Kundskab og Uddannelse de faa faa paa. Men i de egentlige Winter-skoler ere Forholdene dog uheldigere endnu. Der er for det første ingen Klasseinddeling, alle Børn undervises sammen, Børn fra det 6te til det 14de Aar, og det er jo et Kunststykke selv for en erfaren Lærer paa een Gang at kunne tage faa forskellige Børn under sin Varetægt. Skolerne stiffe i Reglen Lærer hvert Winterhalvaar, — de Naar, hvor under de leve, skal ikke lokke dem til at blive. Om Sommeren faa Eleverne igen en anden Lærer, og det almindeligste er paa denne Tid en halv Dags ugentlig Undervisning. Særlig ugunstig stillede ere de Børn, der ere ude at tjene, som Bogterdrengene f. Eks., og mange Gange til daglig Brug har en urimelig lang Arbejdstid. Det siges — og det er fra Fjoll paa Stedet, jeg har hentet disse Meddelelser — at saadanne Børns Arbejdstid mangen Gang naar fra Kl. 4 om Morgenen til 10 om Aftenen, saa at de altsaa kun faa omtrent 5 Timers Søvn og derfor i Skolen ganske nødvendig maa søge at indhente det i den Retning forsømte og mange Gange først vaagne, naar Skolen sendes hjem, noget, man selvfølgelig paa ingen Maade er i Stand til at bedrejbe saadanne ullykkelige Børn. Selvfølgelig gælder dette ikke alle, det er klart, men det er Fjoll, som selv har erfaret det, der har fortalt mig det, og der er derfor al Grund til at tro, at det kan finde Sted. Endvidere forsømme disse Børn mange Gange — det er naturligvis ogsaa i de uheldige Tilfælde — saa ofte, som det kan betale sig for Hus-bonden at betale Mulkterne, og tit kan det betale sig at lade dem forsømme meget. For manges Vedkommende bliver det til, at de

November. De kunne ikke komme ud at tjene, før de ere oplyttede i ældste Klasse; mangen Gang omgaar man saa dette Krav paa den Maade, at de fra Skolekommissionen faar Tilladelse, som det hedder, til „at gaa med ældste Klasse“, det vil sige, at under-vises med ældste Klases ringere Timetal og udskrives tidligere. Uheldigt siges Forholdene at være i Ringbøbing Amt, fordi Forholdene der ere vansteligst, økonomisk set, Lønnen er, efter de Meddelelser, jeg har faaet, gennemgaende højere i Ribe og Vejle Amter. At det ikke er meget høje Lønninger, kan et Eksempel vise. En Kund-gørelse udbyder saaledes 3 Lærerpladser, til hvilke Lønningen er, for det første 6, for det andet 11 og for det tredje 6 Tdr. Byg, endvidere 75 D. for hvert Barn og henholdsvis 30, 8 og 16 Kr., og hver af disse Lærere skal undervise i 2 Skoler, det vil sige 3 Dage om Ugen i hver Skole og inden for hver Skole igen begge Klasser samlede. Det er virkelig ingen glimrende Vilkaar at arbejde under. Jeg har læst i en Fremstilling af Forholdene derovre, at det i Ringbøbing Amt ikke skulde være uden Eksempel, at naar Sogneraadet holdt Møde for at leje Winter-lærere var det en Slags Vicitation, som fandt Sted, hvor der kunde tinges i Timevis for at komme 10 eller 5 Kr. ned, og der nævnes Eksempler paa, at den Lønning, man har givet, ikke en Gang har været nok til at faa Kosten for. Der fortælles om en Udshytterby, som omfjerd gjorde Fordring paa at faa sin egen Skole, at det efter lange Forhandlinger frem og tilbage endte med, at man antog en fordruffen Husmand til Lærer. Der kom Vansteligheder, saa han maatte træde fra, og Børnene gik saa i flere Win-termaaneder slet ikke i Skole, ved Foraars-tid blev den samme Mand saa ansat igen. En Lærer, der har virket som Winterlærer, fortæller, at et Sted, hvor han arbejdede for 50 Kr. i 6 Maaneder, var Skolestuen 65 Tommer høj, altsaa ikke meget mere end 2½ Alen. Naar han lukkede Vinduerne op for at faa frisk Luft, laa der et Hus med Værten, hos hvem hele Bedriften af Kom-munen var lejet ind, fordi han spildte den gode Varme og forvoldte Udgifter. Et Sted, fortælles der, har der — men det er nok ophørt for en Del Aar siden — været holdt Skole i Faarehuset. Naar jeg frem-hæver disse Eksempler, er det ikke for at lægge de vedkommende Kommuner noget til Last, men for at fremhæve, under hvor uhel-dige økonomiske Forhold der her arbejdes paa Skolevæsenets Fremme, og for dermed at betone, at det naturligste Hjælpemiddel ikke kan være blot et Tilskud som det ønskede